

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**
Кафедра іноземної філології та перекладу
СИЛАБУС
ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ /
PRACTICAL STYLISTICS OF UKRAINIAN

Інформація про викладача		
Викладач(-і)	Тимкова Валентина	
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук	
Вчене звання	доцент	
Посада	доцент кафедри іноземної філології та перекладу	
Адреса кафедри	вул. Театральна, 21	
Контактний телефон	+3804325504321	
E-mail:	kifp@vtei.edu.ua v.tymkova@vtei.edu.ua	
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	https://us04web.zoom.us/j/8124810653?pwd=MDhLVnU0ZEd6K1JFQ3VUNTm4QjBtUT09	
Інформація про освітній компонент		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	
Спеціальність	С7 «Журналістика»	
Освітня програма	«Реклама і зв'язки з громадськістю»	
Навчальний рік	2026/2027	
Семестр	2	
Факультет	Торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування	
Курс	1	
Групи	РЗГ-11д	
Анотація курсу	Метою освітнього компонента є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить культуру мовлення професійного спілкування на належному рівні.	
Мова викладання	Українська мова	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.	
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності. ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку	

	суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.
Перелік фахових компетентностей (СК)	СК 02. Здатність формувати інформаційний контент. СК 03. Здатність створювати медіапродукт.
Перелік програмних результатів навчання (ПР)	ПР 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПР 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою. ПР 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук. ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації. ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.
Пререквізити дисципліни (що треба знати, з чим ознайомитися студенту перед вивченням дисципліни)	Вивчення курсу не потребує базових знань з інших дисциплін.

Тематичний план та оцінювання результатів навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів		
Тема 1 Стилїстика як лінгвістична наука і навчальна дисциплїна. Місце практичної стилїстики в системі ЗМІ.	11	2	2	7	В, УД, РМГ	7
Тема 2. Основні поняття й категорії стилїстики. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.	11	2	2	7	РМГ, Д, КТ	7
Тема 3. Стильова диференціяція сучасної української літературної мови. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.	11	2	2	7	РПЗ, УД, РМГ	7
Тема 4. Стилїстичне використання багатозначних	9		2	7	РПЗ, УД,	7

слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів у практиці журналіста.					РМГ	
Тема 5. Редакційна практика граматичних засобів стилістики. Мовні і стилістичні функції жаргонізмів, арготизмів. Розмовна і просторічна лексика.	11	2	2	7	В, УД, Т	7
Тема 6. Граматичні засоби стилістики. Граматичні форми власних назв.	13	2	4	7	УД, Д, Т	7
Тема 7. Стилiстичний синтаксис. Прості і складні речення в мові ЗМІ.	11	2	2	7	РПЗ, УД, РМГ	7
Тема 8. Стилiстичні аспекти однорідності та відокремлення. Мовновиразові засоби стилістики та їх використання в роботі журналіста.	12	2	2	8	РПЗ, Т, П	7
Тема 9. Стилiстичні можливості синтаксичних внесень.	12	2	2	8	В/Д, РМГ, Т	7
Тема 10. Текст як категорія стилістики.	10		2	8	РПЗ, РМГ, П	7
Тема 11. Усне мовлення журналіста. Особливості мови наживо.	9		2	7	РПЗ, РМГ, КТ	7
Індивідуальні завдання (творчі роботи, участь у наукових заходах)	18	16	24	19	ІЗ	23
Разом	120/4	16	24	80		100
Підсумковий контроль екзамен						

Поточний контроль / критерії оцінювання	1. Кожна тема (аудиторна та самостійна роботи) оцінюється не більше ніж у 5 балів (11 тем * 7 балів) = 77 балів Перелік навчальних робіт та оцінка їх у балах: В – відповідь на практичних заняттях – 3 бали. УД – участь у дискусії – 2 бали. КТ – комп’ютерне тестування – 2 бали. Т – тестування – 2 бали. РПЗ – письмові завдання – 3 бали. РМГ – робота в малих групах – 3 бали. Д – доповідь – 3 бали. П – презентація – 3 бали. ІЗ – індивідуальне завдання – 23 бали: – курси на платформі Prometheus – https://surl.gd/wzyrad ; або на інших сервісах: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainska-za-27-urokiv/ – 10 балів; – виконання індивідуальних завдань – участь у наукових заходах –
---	---

	13 балів. Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.
Основні літературні та інформаційні джерела	1. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика української мови: навчальний посібник. Тернопіль, 2011. 256 с. 2. Дудик П. С. Стилiстика української мови: [навч. посiб. для студентiв вищих навч. заклад.]. Київ, 2005. 368 с. 3. Стилiстика української мови: навчально-методичний посiбник / упоряд.: А. С. Попович, Л. М. Марчук. Кам'янець-Подiльський, 2017. 172 с. 4. Тимкова В. А. Практична стилістика української мови. Програма навчальної дисципліни. Спеціальність 061 «Журналістика». Освітня програма «Реклама і зв'язки з громадськістю». Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2023. 22 с. 5. Тимкова В. А. Формування культури мовлення майбутніх фахівців сфери журналістики. Закарпатські філологічні студії. Ужгородський національний університет. Вип. 29. 2023. 6. Тимкова В. А. Практична стилістика української мови. Методичні рекомендації до самостійної роботи. Вінниця: РВВ ВТЕІ ДТЕУ, 2024. 67 с. 7. Тимкова В. А. Практична стилістика української мови. Завдання до практичних занять. Вінниця: РВВ ВТЕІ ДТЕУ, 2024. 75 с. 8. Тимкова В. А. Українська мова в науці. Навчальний посібник для здобувачів освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Вінниця. 2018. 212 с. (гриф Вченої ради ВНАУ, протокол № 3 від 25. 10. 2018). 9. Тимкова В. А. Культура мовлення майбутніх журналістів як чинник нормативності медіадискурсу. Вчені записки.Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського 2026. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Т.37(76). № 1. 2026. С. 90–95. https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.1.1/15 10. Тимкова В. А. Українська мова і культура мовлення /The ukrainian language and speech culture. С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» С7 «Журналістика». Завдання до практичних занять. Вінниця: РВВ ВТЕІ ДТЕУ, 2026. 40 с.
Політика освітнього компонента	
Організація навчання	Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти». Розроблено завдання для практичних занять з курсу, при викладанні застосовуються сучасні методи навчання; при виконанні завдань використовується автоматизована система управління навчанням MOODLE, передбачено виконання ситуаційних завдань та самостійної роботи. Зараховуються результати неформальної освіти.
Інтеграція ІІІ в освітній процес	<i>Інтеграція штучного інтелекту (ІІІ) в освітній процес здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту (ІІІ). Згідно з пунктом 3 Політики, здобувачі освіти можуть використовувати інструменти ІІІ для виконання навчальних завдань із дотриманням принципів академічної доброчесності, критичного осмислення та обов'язкової перевірки згенерованої інформації.</i> 1. Планування навчальної діяльності та генерація ідей Використання ІІІ під час вивчення практичної стилістики української мови допомагає засвоювати основні поняття стилістики, зокрема функціональні стилі української мови, стилістичні норми, виражальні засоби, стилістичні фігури, конотацію та стилістичне забарвлення мовних одиниць. ІІІ можна використовувати для систематизації навчального матеріалу, створення таблиць і схем, добору прикладів із різних стилів мовлення, а також

формулювання тем для практичних завдань, творчих робіт і стилістичного аналізу текстів.

2. Допомога в опрацюванні навчальних і наукових джерел

ШІ можна використовувати для попереднього ознайомлення зі змістом наукових статей, навчальних матеріалів і тез, виокремлення основних положень та узагальнення інформації з питань стилістики української мови. Він також може допомагати у формулюванні запитань до опрацьованого матеріалу та порівнянні різних наукових підходів.

Водночас згенеровані узагальнення не замінюють самостійного читання й критичного аналізу першоджерел. Усі бібліографічні посилання, цитати та фактичні відомості необхідно перевіряти, оскільки ШІ може подавати неточну інформацію або створювати неіснуючі джерела.

3. Редагування текстів і вдосконалення мовного оформлення

Використання ШІ для редагування текстів передбачає виявлення орфографічних, лексичних, граматичних і стилістичних помилок, невиправданих повторів, мовних штамів, кальок та порушень стилістичної доречності. За його допомогою можна порівнювати нормативні й ненормативні мовні конструкції, добирати точніші слова та вирази, усувати багатослів'я, удосконалювати синтаксичну структуру речень і підвищувати виразність тексту.

Особливу увагу слід приділяти відповідності мовних засобів меті висловлювання, комунікативній ситуації та обраному функціональному стилю. Результати автоматизованого редагування необхідно перевіряти за авторитетними словниками, довідниками та чинними нормами української літературної мови.

4. Практичне застосування ШІ під час вивчення стилістики української мови

– Використання ШІ для аналізу функціональних стилів української мови дає змогу досліджувати особливості наукового, офіційно-ділового, публіцистичного, художнього та розмовного стилів. За допомогою ШІ можна визначати характерні мовні засоби, аналізувати лексику, синтаксичні конструкції, тональність і композицію текстів, порівнювати способи викладу тієї самої інформації в різних стилях.

– Використання ШІ для вивчення стилістичних засобів виразності передбачає аналіз метафор, епітетів, порівнянь, метонімії, фразеологізмів, повторів, антитези та інших мовних засобів. ШІ може допомагати з'ясовувати їхні функції в тексті, добирати приклади та пояснювати вплив на адресата. Важливо не лише визначати стилістичний засіб, а й самостійно обґрунтовувати його роль у конкретному контексті.

– Використання ШІ для стилістичного редагування журналістських і рекламних текстів охоплює вдосконалення заголовків, інформаційних повідомлень, статей, інтерв'ю, репортажів, рекламних слоганів, пресрелізів і дописів для соціальних мереж. ШІ допомагає виявляти стилістичні недоліки, усувати мовні штампи, невиправдану емоційність, повтори та складні для сприйняття конструкції. Здобувачі освіти мають самостійно оцінювати запропоновані зміни, зберігати зміст і авторський задум та враховувати особливості цільової аудиторії.

– Використання ШІ для порівняльного стилістичного аналізу дає змогу зіставляти кілька варіантів одного тексту за точністю, логічністю, виразністю, емоційністю, доречністю та відповідністю комунікативній меті. Здобувачі освіти можуть аналізувати, як зміна лексики, синтаксису або стилістичних засобів впливає на сприйняття повідомлення, а також самостійно обирати найбільш доцільний варіант.

	– Використання ІІІ для трансформації текстів відповідно до функціонального стилю передбачає перероблення одного повідомлення в різних стилістичних варіантах: офіційно-діловому, науковому, публіцистичному або розмовному. Такі вправи сприяють формуванню вміння добирати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування, мети висловлювання та адресата. Результати трансформації необхідно аналізувати й редагувати самостійно. – Використання ІІІ для розвитку навичок створення власних текстів допомагає генерувати ідеї, укладати плани, добирати виражальні засоби, формулювати заголовки та вдосконалювати структуру письмових робіт. Водночас важливо, щоб здобувачі освіти самостійно створювали й аргументовано редагували тексти, розвивали індивідуальний стиль і не підміняли власну творчу діяльність автоматично згенерованим матеріалом. – Використання ІІІ для формування критичного мислення та медіаграмотності передбачає виявлення стилістичних маніпуляцій, упереджених формулювань, надмірної емоційності, оцінної лексики та мовних засобів психологічного впливу. ІІІ можна використовувати для порівняння способів подання інформації, аналізу заголовків і рекламних повідомлень, а також визначення відповідності мовного оформлення фактичному змісту. Факти, цитати, статистичні дані та джерела інформації необхідно перевіряти незалежно від результатів стилістичного аналізу. – Використання ІІІ для розвитку професійної мовленнєвої компетентності допомагає вдосконалювати усне й письмове мовлення, готуватися до публічних виступів, презентацій, інтерв'ю та професійних дискусій. ІІІ може пропонувати різні варіанти формулювань, допомагати аналізувати логічність, точність, доречність і виразність висловлювань. Особливу увагу слід приділяти дотриманню мовленнєвого етикету, стилістичної нормативності та комунікативної доцільності. 5. Декларування використання ІІІ та дотримання академічної доброчесності Результати використання штучного інтелекту мають бути критично осмислені, перевірені та, за вимогами викладача й закладу освіти, належним чином задекларовані. Здобувачі освіти повинні зазначати, з якою метою використовували ІІІ, наприклад для генерування ідей, аналізу тексту, пошуку можливих стилістичних помилок або редагування мовного оформлення. ІІІ слід розглядати як допоміжний інструмент навчання, а не як заміну самостійній роботі, критичному мисленню, творчості та відповідальності за результати навчальної діяльності. Основна мета його використання в дисципліні «Практична стилістика української мови» — формування стилістичної компетентності, розвиток навичок аналізу й редагування текстів, удосконалення культури українського мовлення та вміння свідомо використовувати мовні засоби в різних комунікативних ситуаціях.
Відпрацювання пропусків занять	Відпрацювання пропущених занять з поважних та неповажних причин здійснюється шляхом проведення викладачем опитування здобувача за темою в усній або письмовій формі.
Допуск до підсумкового контролю	До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену. Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність у науково-дослідній роботі за відповідною

	тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені). Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 07.02.2022 № 38 (зі змінами). Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися із проханням перегляду оцінки, одержаної на екзамені, відповідно до Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів від 07.02.2022 № 32. Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти передбачає складання усного екзамену.
Академічна доброчесність	Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти. Політика застосування штучного інтелекту (ШІ).
Інші складові політики компонента	Обов'язковою умовою формування фахових компетенцій здобувача є розвиток soft skills (м'яких навичок), а саме розвиток ефективних комунікацій, креативності, гнучкого і критичного мислення, що можливо за рахунок виконання самостійної роботи здобувача, а саме участі з доповідями у студентських конференціях, семінарах, гуртках, дискусійних клубах, проходження онлайн курсів (наприклад «Prometheus», «Coursera»), тренінгів з тематики освітнього компонента.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 08 від 17 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Наталя ІВАНИЦЬКА

Науково-педагогічний працівник

Валентина ТИМКОВА